

KIEGÉSZÍTŐ BEADVÁNY
AZ AARHUS-I EGYEZMÉNY MEGFELELŐSÉGI
BIZOTTSÁGÁHOZ
Levegő Munkacsoport
Magyarország

A Levegő Munkacsoport nevében az alábbiakkal egészítem ki a 2004. április 21-én kelt, az Aarhus-i Egyezmény Megfelelőségi Bizottságához (a továbbiakban: Bizottság) címzett, ACCC/C/2004/04 ügyiratszámú beadványunkat.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy állapítsa meg, hogy *az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről szóló 15/2000. (XI. 16.) KöViM rendelet (a továbbiakban: rendelet) módosításáról szóló 99/2004. (VII. 4.) GKM rendelet ellentétes a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhus-i Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezéseivel.*

Emellett kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy szólítsa fel a Magyar Köztársaság Gazdasági és Közlekedési Minisztériumát, hogy a rendelet alábbi szabályait hozza összhangba az Egyezmény cikkelyeivel.

1.) A módosított rendelet 5/A. § (1) bekezdése kimondja:

„A külön jogszabály alapján környezetvédelmi engedélyhez kötött utak építése esetén... ..a környezet-, a természet- és a tájvédelmi, valamint a vízügyi hatóságokat nem szakhatóságként kell az e rendeletben meghatározott eljárásokba bevonni.”

A fenti szabály egyértelműen az eredeti beadványunkban is sérelmezett gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. tv. (Gyorsforgalmi törvény) végrehajtását kívánja egyszerűbbé, a Minisztérium indokolása szerint: „akadálymentessé” tenni. A rendelet hatálybalépésének következménye, hogy a gyorsforgalmi utak építési engedélyezési eljárásában az érintett lakosság és a közvélemény semmiféle részvételi lehetőséggel nem rendelkezik.

Korábban ugyanis, ha a környezetvédelmi hatóság szakhatóságként részt vett az építési engedélyezési folyamatban, a magyar környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. tv.) 98. §-nak, a magyar bírósági gyakorlatnak és nem utolsósorban az Egyezménynek megfelelően a

közvélemény és a környezetvédelem érdekeit képviselő társadalmi szervezeteknek ügyféli joga, így keresetindítási joga volt a szakhatósági állásfoglalás, így az építési engedélyezési eljárás során hozott határozatok tekintetében.

A gyorsforgalmi útépitések engedélyezése során súlyosan sérülhetnek a környezeti érdekek. Egyrészt az útépitések kivitelezési módja kapcsán a szakhatóságok fontos kikötéseket tehetnek, másrészt az építési engedélyezési eljárás alapjául szolgáló, korábban kiadott környezetvédelmi engedély betartásának ellenőrzését is szolgálja a szakhatósági közreműködés. A szóban forgó eljárások ezért környezetvédelmi ügynek minősülnek, így a közösségi részvétel szerepe a döntéshozatalban alapvető jelentőségű lenne.

Mivel a rendelet a szakhatósági közreműködést, így a közvéleményt képviselő társadalmi szervezetek ügyféli jogát kizárja, sérülnek az Egyezmény 6.4; 6.7 és 9.2 cikkelyei, melyek kimondják, hogy:

6.4 Cikkely

„Valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság korai fázisban való részvételét, amikor az összes választási lehetőség még nyitott és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.”

6.7 Cikkely

„A nyilvánosság részvételére vonatkozó eljárások lehetővé kell tegyék a nyilvánosság számára, hogy írásban, vagy amikor szükségesnek látszik, közmeghallgatás formájában előterjesszék megjegyzéseiket, információikat, elemzéseiket vagy véleményüket, melyeket a javasolt tevékenységgel kapcsolatosan fontosnak tartanak.”

9.2 Cikkely:

„Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

- (a) kellő érdekeltséggel bírnak a döntésben, vagy, alternatívan,
- (b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja

a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel...

...E célból a 2. cikk 5. bekezdésben írt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezet kellő érdekekkel rendelkezőnek minősül a fenti (a) albekezdés céljára.”

2.) A módosított rendelet 5/A. §. (2) bekezdése szerint:

„A közlekedési hatóság eljárása során jogosult a környezetvédelmi engedélyben foglaltak végrehajtásával kapcsolatban az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőségtől szakvéleményt kérni. A közlekedési hatóság megkeresésére az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség szakvéleményét 15 napon belül adja meg.”

Az idézett rendelkezés több okból is aggályos.

Egyrészt az említett szakvélemény jóval puhább eszköz a környezetvédelmi hatóság kezében az építési engedély befolyásolására, hiszen semmilyen kötelező ereje nincsen. Ezen felül az érintett közvélemény sincs feljogosítva a döntéshozatalban való részvételre, érdemi észrevételek tételére, pláne a szakvélemény megtámadására.

Másrészt a 15 napos határidő is rendkívül rövid. Ennyi idő alatt ugyanis a környezetvédelmi hatóság képtelen minden körülményt mérlegelni, illetve a lakossági véleményeket begyűjteni.

Harmadrészt aggályosnak tartjuk, hogy a rendelet az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőséghez utalja a szakvélemény megadását, hiszen az országos hatóság nem rendelkezhet azokkal a helyi ismeretekkel, amelyek alapján megalapozott véleményt lehet alkotni. Erre kizárólag a helyi felügyelőségek lehetnének jogosultak.

A szakvélemény intézménye tehát mind jogi erejét, mind szakmai megalapozottságát tekintve látszatintézkedésnek tűnik, és nem pótolhatja a szakhatóságok részvételét.

Álláspontunk szerint rendkívül veszélyes, hogy a kormányzat úgy tekint a gyorsforgalmi útépitésekre, mint olyan beruházásokra, amelyeket „tűzön-vízen” keresztül, a lehető leggyorsabban meg kell valósítani. Akadályként tekintenek a környezetvédelmi hatóságokra és a lakosságra, különösen pedig a környezeti érdekek képviselőire feljogosított civil szervezetekre. Az útépitéseket nem alaposabb tervezéssel és a környezetvédelmi szempontok kellő figyelembevételével próbálják gyorsabbá és hatékonyabbá tenni, hanem a közvélemény nemzetközi szerződésben és hazai törvényekben rögzített jogainak csorbításával, hatalmi eszközökkel.

Budapest, 2004. szeptember 16.

Lukács András

elnök

Levegő Munkacsoport

Magyarország